ZMNE STRATÉGIAI VÉDELMI KUTATÓ KÖZPONT
ELEMZÉSEK – 2011/11
1241 Budapest Pf: 181 Tel: 432-90-92 Fax: 432-90-58
www.svki.zmne.hu

Az amerikai–iraki védelmi együttműködés helyzete napjainkban

2011. december 31-ig az amerikai fegyveres erők elhagyják Irakot, új fejezetet nyitva nem csupán az ország életében, de az amerikai–iraki védelmi együttműködés terén is. Az alábbi írás ez utóbbival, az Egyesült Államok és Irak katonai együttműködésének dimenzióival és jövőjének lehetőségeivel foglalkozik.

Az iraki újjáépítést felügyelő különleges főellenőr *(Special Inspector General for Iraq Reconstruction – SIGIR)* legutóbbi jelentése szerint napjainkban az iraki biztonsági erők előirányzott létszáma – a hadsereget és a belügyi erőket is ideértve – 929 ezer fő felett van.[1] (A valós szám ennél alacsonyabb, erről később még bővebben szólunk.) A hadsereg ebből a létszámból kb. 200 ezer főt tesz ki. Bár ez a szám nagynak tűnhet egy Irak méretű ország esetében, a valóságban az iraki hadsereg képességeiben és felszereltségében még messze áll attól, hogy önállóan képes legyen szavatolni az ország biztonságát.

Az iraki hadsereg újjászervezésének 2003 kulcsfontosságú éve volt. 2003 májusában a *Koalíciós Átmeneti Hatóság (Coalition Provisional Authority – CPA)*, az amerikai vezetésű civil megszálló hatóság vezetője, Paul Bremer nagykövet az amerikai hadsereg Irakban állomásozó vezetőinek ellenkezése ellenére feloszlatta[2] az iraki hadsereget és minden fegyveres szervezetet a rendőrség kivételével.[3] Bár a Szaddám Huszein-féle iraki hadsereg infrastruktúrája és felszerelése jelentős károkat szenvedett, mégis nagy mennyiségű fegyver és lőszer maradt az országban a háború befejezése után, amit a koalíciós hadsereg nem tudott őrizni, és így fosztogatók kezébe kerülhetett.[4]

Az iraki biztonsági erők kiépítése nehezen indult. 2003-ban a CPA csak egy, a külső fenyegetésekkel szemben fellépni hivatott hadsereg[5] és egy, a közösségi rendészetre szakosodott rendőrség felállítását tűzte ki célul.[6] Az események azonban felülírták ezt az elképzelést, jóllehet a CPA vezetése ezt egy ideig nem volt hajlandó elismerni, ezért 2003–2004-ben a rendőrség és a hadsereg kiépítése csak lassan és rossz irányba haladt. 2004-ben az amerikai hadsereg vette át a rendőrség és a hadsereg szervezése és tagjainak kiképzése feletti felügyeletet,[7] de politikai (és gyakorlati) okokból nem a minőségre, hanem a mennyiségre koncentrált. A cél az volt, hogy minél gyorsabban átadják a felelősséget az iraki hatóságoknak a biztonság fenntartásáért, mert az akkori felfogás szerint az amerikai és koalíciós erők jelenléte sokkal inkább a probléma, semmint a megoldás részét képezte.[8] Ennek következtében egy megfelelő intézményi háttérrel nem rendelkező, átpolitizált, nem megfelelően képzett erő jött létre, amelybe a felkelő csoportok és milíciák sok esetben mélyen beszivárogtak. Ez különösen a helyi rendőrségeknél volt látványos, de a nemzeti rendőrségnél is komoly problémákat okozott.

A hadseregszervezés terén a gyakorlatban az alulról felfelé való építkezés valósult meg. Az amerikai vezetéssel szervezett kiképzőprogramok egyre-másra „gyártották” az iraki had-

[1] Quarterly Report and Semiannual Report to the United States Congress, Special Inspector General for Iraq Reconstruction, October 30, 2011, 54. o. http://www.sigir.mil/files/quarterlyreports/October2011/Report_-_October_2011.pdf#view=fit
[2] Coalition Provisonal Authority Order Number 2. Dissoulution of Entities, CPA, 23 May 2003 http://www.iraqcoalition.org/regulations/20030823_CPAORD_2_Dissolution_of_Entities_with_Annex_A.pdf
[3] Kemény János: Az iraki hadsereg feloszlatása (2003. május). *Hadtudomány,* XX. évfolyam 1–2. szám, 2010. április. http://mhtt.eu/hadtudomany/2010/1_2/2010_1_2_Kemeny.pdf
[4] Lásd például: Operation Iraqi Freedom: DoD Should Apply Lessons Learned Concerning the Need for Security over Conventional Munitions Storage Sitesto Future Operations Planning, United States Government Accountability Office (GAO) Report to Congressional Committees, March 2007. http://www.gao.gov/new.items/d07444.pdf
[5] Coalition Provisional Authority Order Number 22: Creation of a New Iraqi Army, CPA, August 18, 2003. http://www.iraqcoalition.org/regulations/20030818_CPAORD_22_Creation_of_a_New_Iraqi_Army.pdf
[6] Lásd bővebben: Robert M. Perito: Policing Iraq: Protecting Iraqis from Criminal Violence. United States Institute of Peace, June 2006. http://www.usip.org/publications/policing-iraq-protecting-iraqis-criminal-violence
[7] Robert M. Perito: Special Report 291. United States Institute of Peace, October 2011 http://www.usip.org/files/resources/SR291_The_Iraq_Federal_Police.pdf
[8] Thom Shanker: U.S. General Says Iraqi Army Will Be Built by End of the Year. *The New York Times,* June 28, 2006. http://www.nytimes.com/2006/06/28/world/middleeast/28military.html?pagewanted=print

KÉSZÍTETTE: KEMÉNY JÁNOS

sereg zászlóaljait, amelyek azonban általában tapasztalatlan tiszti és altiszti karral rendelkeztek, nem volt szerves logisztikai támogatásuk, a katonák személyes felszerelése nagyon gyakran silány minőségű volt, nem voltak megfizetve, a felkelő csoportok fenyegetése pedig a katonák és családjaik ellen reális veszélynek számított (bár e tekintetben még mindig jobb helyzetben voltak, mint a rendőrség).[9] Emiatt a morál alacsony, a dezertálás pedig gyakori volt. Bár a későbbiekben a helyzet némileg javult, az alapvető problémák még sokáig fennmaradtak. Mindezek következtében egy olyan iraki haderő kezdett formálódni, amely a koalíciós (elsősorban amerikai) kapacitásokat volt hivatott kiegészíteni. A gyakorlati hiányosságokat a logisztika területén és a parancsnoki-irányítási kérdéskörben az adott egységet támogató külföldi erők oldották meg a maguk módján. Ez oda vezetett, hogy az iraki hadsereg elsősorban egy felkelésellenes műveletek végrehajtására alkalmas erővé vált, döntően a motorizált gyalogság szerepének növelése révén. Ezt az egyéb szárazföldi fegyvernemek – mint a páncélos erők vagy a tüzérség, illetve a többi haderőnem (a légierő, a haditengerészet és a tengerészgyalogság) fejlesztése – igencsak megsínylette.[10]

2007-ben szemléletbeli fordulat következett be, s ekkortól az amerikaiak az iraki egységekkel való harctéri együttműködés elmélyítése érdekében közös támaszpontokat, ún. *közös biztonsági állomásokat (Joint Security Station)* hoztak létre az iraki hadsereg és az iraki rendőrség egységeivel. Iraki részről 2008-ban került sor az első önállónak nevezhető katonai akcióra: a *Lovagok rohama* hadművelet célja az volt, hogy a Bászrában befolyásukat egyre jobban kiterjesztő síita fegyveres csoportokat visszaszorítsák. Elsősorban a Muktada asz-Szádr vezette Mahdi Hadserege csoportra koncentráltak. A hadművelet sem katonailag, sem politikai értelemben nem volt egyértelműen sikeres, mivel koalíciós logisztikai segítség és légi támogatás nélkül nagy valószínűséggel összeomlott volna, és végül iráni közvetítésre volt szükség a harcok befejezéséhez. Tágabb értelemben azonban az akció mégis sikerként vonult be a köztudatba, mivel iraki viszonylatban komoly harcok után – látszólag – meghátrálásra tudták kényszeríteni a Mahdi Hadserege csoportot.[11]

Az amerikai katonai jelenlét jövőjéről szóló tárgyalások nem sokkal e hadművelet után kezdődtek meg**.** Bár Irak 2004 júniusa óta rendelkezik önálló kormánnyal, de 2008. december 31-ig az ENSZ BT határozatainak[12] és a CPA rendeleteinek megfelelően amerikai és koalíciós erők tevékenykedtek az országban.[13] Hosszas tárgyalások után az amerikai katonai jelenlét jövőjére vonatkozóan két dokumentum született:

- egy stratégiai keretmegállapodás,[14] valamint
- egy biztonsági megállapodás (hivatalos elnevezése: *a katonai erők állomásozásáról szóló megállapodás, Status of Forces Agreement – SOFA*)[15]

Míg az előbbi konkrétumok nélkül egy tág stratégiai víziót vázol fel a két ország jövendőbeli együttműködését illetően, addig az utóbbi értelmében az amerikai fegyveres erőknek Irakot 2011. december 31-ig el kell hagyniuk. 2009. február 27-én Barack Obama amerikai elnök Camp Leujene-ben tartott beszédében bejelentette, hogy választási ígéretéhez híven az amerikai harcoló alakulatokat 2010. augusztus 31-ig kivonják Irakból.[16] Ezt követően váltotta fel az *Iraki szabadság* hadműveletet *(Operation Iraqi Freedom)* az *Új hajnal* hadművelet

[9] Lásd bővebben Anthony Cordesman: Iraqi Force Development: A Progress Report, Working Draft. Center for Strategic and International Studies, August 23, 2007. http://csis.org/files/media/csis/pubs/070823_iraqi_force_development.pdf
[10] Lásd Loose Ends: Iraq's Security Forces between U.S. Drawdown and Withdrawal. *International Crisis Group Middle East* Report N°99 – October 26, 2010.
[11] Lásd bővebben Marisa Cochrane: The Battle for Basra: March 2003 – May 31, 2008. The Institute for the Study of War, June 23, 2008. http://www.understandingwar.org/files/reports/Iraq%20Report%209.pdf
[12] ENSZ BT 1483 (2003), 1511 (2003), 1546 (2004) határozatai kiemelhetőek
[13] Coalition Provisional Authority Order Number 100: Transition of Laws, Regulations, Orders, and Directives issued by the Coalition Provisional Authority, June 28, 2004
http://www.iraqcoalition.org/regulations/20040628_CPAORD_100_Transition_of_Laws_Regulations_Orders_and_Directives.pdf
[14] Strategic Framework Agreement for a Relationship of Friendship and Cooperation between the United States of America and the Republic of Iraq, November 17, 2008
http://www.usf-iraq.com/images/CGs_Messages/strategic_framework_agreement.pdf
[15] Lásd Agreement between the United States of America and the Republic of Iraqon the Withdrawal of United States Forces from Iraq and the Organization of Their Activities during Their Temporary Presence in Iraq, November 17, 2008 http://www.usf-iraq.com/images/CGs_Messages/security_agreement.pdf
[16] Remarks of President Barack Obama – Responsibly Ending the War in Iraq, February 27, 2009
http://www.whitehouse.gov/video/Responsibly-Ending-the-War-in-Iraq-February-27-2009#transcript

(Operation New Dawn), amelynek keretén belül az amerikai katonai erők elsőrendű feladata stabilizációs műveletek végrehajtása lett. Ez a gyakorlatban azt jelentette, hogy az Irakban állomásozó amerikai erők fő feladatává vált a kiképzés. Az Irakba küldött egységek felvették nevükbe az *advise and assist*, vagyis tanácsadó és segítségnyújtó kifejezést, segítették az iraki erőket a terrorizmusellenes műveletek végrehajtásában, védelmet nyújtottak az amerikai civil dolgozók számára, és létszámuk a korábbi megállapodásnak megfelelően nem haladhatta meg az 50 ezer főt. Ezek az erők távoznak majd Irakból 2011. december 31-én.

Az iraki hadsereg

A hadsereg általános újjászervezése alapvetően a könnyű erők kiépítésére fókuszált, elsősorban arra, hogy a koalíciós erők szerkezeti és kulturális hiányosságait kompenzálják.

Minisztérium		*Keretszám*
Védelmi minisztérium	Hadsereg	200 000
	Kiképző és támogató erők	68 000
	Légierő	5 053
	Haditengerészet	3 650
	Hadsereg légi hadteste	2 400
	Teljes védelmi minisztérium	**279 103**
Belügyminisztérium	Rendőrség	325 000
	Létesítményvédelmi szolgálat	95 000
	Kiképző és támogató erők	89 800
	Határőrség	60 000
	Szövetségi rendőrség	45 000
	Olajrendőrség	31 000
	Teljes belügyminisztérium	**645 800**
Terrorizmusellenes erő		**4 200**
Teljes létszám		**929 103***

***SIGIR jelentés, 2011. októberi állapot. A jelentés hangsúlyozza, hogy ezek előirányzott számok, a valós feltöltöttség alacsonyabb.**

Az iraki hadsereg mára egy amerikai mintákat követő, professzionalizálódó erővé vált, amelynek jelentős tapasztalata van a belső rend fenntartásában, ugyanakkor nem kellően felkészült és nem rendelkezik megfelelő eszközökkel sem az ország határainak biztosítására a szomszédokkal szemben. Komoly problémák jelentkeznek a régi és az új tisztek világnézetének összeegyeztetésében. A felszerelés sok országból származik, emiatt jelentős logisztikai és karbantartási kapacitásokat igényel, amelyek azonban nem fejlődtek az igényekkel. A korrupció is komoly problémát jelent.[17]

A felszerelés származási sokszínűségének érzékeltetésére elég csak felsorolni az iraki hadseregben jelentős mennyiségben jelenlévő típusokat:

Páncélos

- T–55 (szovjet gyártmányú páncélos)
- T–72 (nagyrészt magyar adomány)
- M1A1 (amerikai nehézpáncélos)

Páncélozott csapatszállítók, gyalogsági és tűzszerészjárművek

- BMP–1 (részben görög adomány, páncélozott csapatszállító jármű)[18]
- MT–LB (szovjet gyártmányú páncélozott csapatszállító jármű)
- Muhafiz (pakisztáni adomány, a pakisztáni gyártmányú Talha csapatszállító egyik verziója, az M113 szolgált alapjául)
- BTR–80 (szovjet gyártmányú páncélozott csapatszállító jármű)
- BTR–4 (ukrán gyártású páncélozott járműcsalád)

[17] Lásd egy amerikai tiszt véleményét 2009-ből: Timothy R. Reese: It's Time to Declare Victory and Go Home. *Foreign Policy,* July 30, 2009 http://www.foreignpolicy.com/articles/2009/07/30/its_time_to_declare_victory_and_go_home

[18] Greece, United States Central Command, év nélkül. http://www.centcom.mil/greece/

- Dzik–3 (lengyel gyártmányú páncélozott jármű)
- M113 (amerikai gyártmányú páncélozott járműcsalád)
- ILAF (a Cougar MRAP iraki hadsereg számára gyártott variánsa; csapatszállító, tűzszerész és IED-mentesítő verziói egyaránt hadrendben vannak)[19]

Önjáró tüzérség

- M109 (amerikai gyártmányú 155 mm-es önjáró löveg)

Az amerikai segítség a leglátványosabban az iraki páncélos erők kiépítésénél figyelhető meg. Az iraki hadseregnek egyetlen páncélos hadosztálya van, a 9. páncélos hadosztály. Az állományt tekintve az alakulatok magját a régi rendszerben is szolgált harckocsizók, illetve újoncok adják.[20] A hadosztályt 2005-ben kezdték megszervezni a háborút túlélt páncélosok (elsősorban T–55-ösök) és csapatszállítók (elsősorban BMP-k és MT–LB-k) köré. A járműállomány egy része a Mudzsaheddin e-Khalk nevű Irán-ellenes szervezettől származik, amelynek Szaddám nehézfegyverzetet és támaszpontokat biztosított Irakban.[21] Ismert, hogy az amerikai erők a Szaddám elleni akciók során az elhagyott páncélosokat felrobbantották, hogy a legénység ne vehesse újra birtokba őket. Ezért és a légitámadások miatt az iraki páncélos állomány nagymértékben megfogyatkozott. Az első jelentős lépés az újjászervezés terén 77 darab magyar T–72-es és 100 darab görög BMP–1 Iraknak adományozása volt.[22]

Technológiai transzfer

Az elmúlt évek során az Egyesült Államok és Irak között jelentős technológiai transzfer zajlott le. Irak 2004. július 21. óta jogosult amerikai katonai segélyekre.[23] Ennek keretében az USA jelentős mennyiségű új, felújított és használt járművet, felszerelést és fegyvert adott át Iraknak több milliárd dollár értékben, továbbá segédkezett az infrastruktúra kiépítésében és más fontos feladatok végrehajtásában.

Az Irakban állomásozó amerikai erők például több ezer *HMMWV*-t *(High-mobility Multipurpose Wheeled Vehicle)* adtak át az iraki partnereiknek, mivel típusváltást hajtottak végre, és a régi példányok hazaszállítása túl drága lett volna, az iraki erőknek pedig szükségük volt ilyen járművekre.[24] Az amerikai Anniston Army Depot 586 darab M113 páncélozott csapatszállító, mentő és egyéb feladatokat ellátó jármű, illetve 21 darab M88-as tankvontató és mentő felújításán dolgozik egy iraki megrendelés eredményeként. Az első példányok már leszállításra kerültek, 2012 márciusáig pedig a teljes mennyiség elkészül.[25]

Az eddig legsikeresebb együttműködésnek a komplex katonai technológiatranszfer terén az M1A1 Abrams nehézpáncélosok rendszerbeállítása tekinthető. Az iraki megrendelés sivatagi körülményekhez igazított M1A1–SA-kból *(Situational Awareness)* áll. Az SA modell TUSK-ot *(Tank Urban Survivability Kit* – páncélosra szerelhető, városi harcban túlélést segítő kiegészítő csomag) és rá alapozott módosításokat tartalmaz. Ahogyan a névből – Situational Awareness – is kitűnik, ezek a módosítások elsősorban a legénység „kilátását" érintő változásokat jelentenek.[26] Az irakiak 140 db M1A1–SA-t rendeltek, amit az amerikai gyártók 2011

[19] BAE Delivers a Cougar Variant for Iraq's ILAV Contract, Defense Industry Daily, Augustus 08, 2011 http://www.defenseindustrydaily.com/bae-delivering-a-cougar-variant-for-iraqs-4454m-ilav-contract-02338/

[20] James Glanz: Iraq's New Army Uses Creaky Soviet-Era Armored Vehicles to Recreate a Mailed Fist. *The New York Times,* July 7, 2006. http://www.nytimes.com/2006/07/07/world/middleeast/07tanks.html?pagewanted=print

[21] Uo.

[22] Donated T-72 Tanks arrive in Iraq. *NATO Update,* November 16, 2005. http://www.nato.int/docu/update/2005/11-november/e1111a.htm

[23] Presidential Determination No. 2004–40 of July 21, 2004. http://edocket.access.gpo.gov/2004/pdf/04-17783.pdf

[24] Lásd 5,000th M1114 HMMWV transferred to Iraqi forces. *Army.mil,* June 30, 2009 http://www.army.mil/article/23644/5_000th_M1114_HMMWV_transferred_to_Iraqi_forces/ és $191.9M more to AM General for M1151 & M1152 Humvee Jeeps. *Defense Industry Daily,* Mar 23, 2006 http://www.defenseindustrydaily.com/1919m-more-to-am-general-for-m1151-m1152-humvee-jeeps-updated-01919/

[25] M113, M88 work begins for ANAD Foreign Military Sales to Iraq. Official Homepage of the United States Army, January 20, 2011. http://www.army.mil/article/50595/m113-m88-work-begins-for-anad-foreign-military-sales-to-iraq/ és Combat vehicle work continues for FMS to Iraq, ceremony held, The Official Homepage of the United StatesArmy, May 2, 2011. http://www.army.mil/article/55860/Combat_vehicle_work_continues_for_FMS_to_Iraq__ceremony_held/

[26] M1 Abrams Tanks for Iraq. *Defense Industry Daily,* Dec 07, 2010 http://www.defenseindustrydaily.com/M1-Abrams-Tanks-for-Iraq-05013/

augusztusára le is szállítottak. Az iraki 9. hadosztályt szerelik fel az Abramsekkel. Lecserélésre kerülő páncélosait más hadosztályok fogják örökölni. Az Abramsek beszerzése fontos része az iraki hadsereg „nehezebbé" tételének, és egyben ezek lesznek az iraki szárazföldi erők egyik legkorszerűbb darabjai.[27]

Az Abramsek mellett érkezett még Irakba:

- 29 BAE lánctalpas M88A2 HERCULES (*Heavy Equipment Recovery Combat Utility Lift and Evacuation System* – nehézfelszerelés-mentő harci emelő és vontató jármű) tankvontató (ebből nyolc új gyártású és később huszonegy felújítottal egészült ki)
- 16 M548A1 lánctalpas logisztikai jármű (az M113 páncélozott csapatszállítóra alapozott modell)
- 2 M577A2 parancsnoki állást szállító jármű (*Command Post Carriers,* szintén az M113-ra alapozva)
- 8 M113A2 páncélozott lánctalpas mentő
- 35 M1070 FHTV *(Heavy Equipment Transporter (HET) Truck Tractors)* tankszállító-tréler
- 40 M978A2 FHTV *(Heavy Expanded Mobility Tactical Truck (HEMTT) Tankers),* az M1A1 üzemanyag-utántöltésére szolgáló mobil jármű
- különböző teherautók, trélerek és tankerek[28]

Az Abramsekhez a megszokott muníció jár. Az iraki kormány az alábbi mennyiségre és típuscsoportra jelezte vásárlási szándékát:

- 14010 darab TP–T M831A1 120mm lőszer
- 16110 darab TPCSDS–T M865 120mm lőszer
- 3510 darab HEAT-MP–T M830A1 120mm lőszer[29]

A képzést az amerikaiak már jóval a hivatalos rendelés leadása előtt megkezdték. Ennek keretében amerikai kiképzők előkészítésként orientációs képzést tartottak a Tajiban található iraki páncélos iskolában az első 28 résztvevőnek, akik részint maguk is kiképzők voltak, részint pedig a 9. hadosztály állományába tartoztak.[30] Az első csoport 2009. január 25-én kezdett megismerkedni az M1A1-gyel. Civil és katonai kiképzők egyaránt részt vettek az irakiak felkészítésében. A karbantartó és hajózó állomány képzésére párhuzamosan került sor.[31] A kiképzésben a 9. hadosztály állománya és az iraki hadsereg páncélos iskolájának tagjai vettek részt. Beszámolók szerint a kiképzés egy rövid elméleti bevezetésből és egy hosszabb gyakorlati képzésből állt.[32] A jövendő legénységek képzése egy 500 órás tanfolyam keretében három hónapot vett igénybe.[33] Ezalatt szimulátoros és tényleges gyakorlatokat is végrehajtottak.[34] A kiképzési rendszer ebben az időszakban „dinamikus" fejlődésen ment át. Például a fedélzeti fegyverek (M240B közepes és M2 nehézgéppuska) oktatását előrevették az anyagban, mert úgy látták, hogy ez nagyobb hatékonyságot eredményez.[35]

Az átállás sok szempontból változást jelent az irakiaknak.[36] Az iraki páncélos erők állományának magját a régi hadsereg állománya képezi, mivel az ő szakértelmük nélkülözhetet-

[27] Chad Menegay: Iraqis build for own country's defense. CENTCOM, October 13, 2010 http://centcom.ahp.us.army.mil/news/iraqis-build-for-own-country-s-defense
[28] Iraq – M1A1 and Upgrade to M1A1M Abrams Tanks. Defense Security Cooperation Agency NEWS RELEASE, December 10, 2008. http://www.dsca.mil/PressReleases/36-b/2009/09-08.pdf
[29] Iraq – M1A1 Abrams Tank Ammunition. Defense Security Cooperation Agency NEWS RELEASE, November 30, 2010. http://www.dsca.mil/PressReleases/36-b/2010/Iraq_10-69.pdf
[30] Christopher Delarosa: Iraqi Army Begins M1A1 Tank Training. United States Forces-Iraq, December 25, 2008 http://www.usf-iraq.com/?option=com_content&task=view&id=24571&Itemid=225
[31] Besmaya Combat Training Center initiates Iraqi M1A1 tank training. United States Forces-Iraq, January 28, 2009. http://www.usf-iraq.com/news/press-releases/besmaya-combat-training-center-initiates-iraqi-m1a1-tank-training
[32] First Rounds Fired in Iraqi M1A1 Training- United States Forces-Iraq, March 27, 2009. http://www.usf-iraq.com/news/headlines/first-rounds-fired-in-iraqi-m1a1-training
[33] Richard Holladay – Amy E. McLaughlin: Iraq's first M1A1 maintenance course is on the right track. *The Advisor,* May 2010. http://www.militarynewsnetwork.com/publications/advisor50110.pdf
[34] Iraqi M1A1 Tank Program Managers visit Besmaya Range Complex. United States Forces-Iraq, February 23, 2009. http://www.usf-iraq.com/news/press-releases/iraqi-m1a1-tank-program-managers-visit-besmaya-range-complex
[35] Mary S. Katzenberger: Iraqi Soldiers train in new M1A1 Tanks. United States Forces-Iraq, August 15, 2010 http://www.usf-iraq.com/news/headlines/iraqi-soldiers-train-in-new-m1a1-tanks
[36] U.S. Tankers Mentor Iraqi Counterparts. United States Forces-Iraq, April 16, 2009 http://www.usf-iraq.com/news/headlines/u-s-tankers-mentor-iraqi-counterparts

len volt a megörökölt típusok (T–55, MT–LB stb.) használata és karbantartása szempontjából.[37] A régi hadsereg ugyanakkor sok szempontból rugalmatlan volt, ha például valaki tankvezetőként került az állományba, jó eséllyel a teljes szolgálati idejét ebben a pozícióban töltötte le. Az Abramsek ennek véget vetettek, s olyan szempontból is újdonságot jelentenek, hogy a háromfős T–72-vel szemben, amelyben automata töltő működik, négy fős legénységgel rendelkeznek. A cél az volt, hogy az irakiak érjék el a teljes házon belüli képzési potenciált a felhasználás és karbantartás terén, s ezt az amerikai beszámolók szerint sikerült megvalósítani. Hosszabb távon azonban merülhetnek fel gondok, mivel a szerződés ugyan pótalkatrészeket biztosít, de hírek szerint a gyártó által végrehajtott karbantartást nem.

Hasonlóan jelentős együttműködés várható Irak és az Egyesült Államok között az iraki légierő újjáépítése kapcsán. Az iraki kormány nemrég többek között az alábbi felszerelésekkel és szolgáltatásokkal kapcsolatban jelezte megrendelési szándékát:

- 18 F–16IQ többfeladatú harci repülőgép;
- 24 hajtómű (F100–PW-229 vagy F110-GE-129);
- 19 M61 20mm Vulcan gépágyú;
- 200 AIM-9L/M-8/9 SIDEWINDER levegő-levegő rakéta;
- 150 AIM-7M-F1/H SPARROW levegő-levegő rakéta;
- 50 AGM-65D/G/H/K MAVERICK levegő-föld rakéta;
- 200 GBU-12 PAVEWAY II lézerirányítású bomba (250 kg);
- 50 GBU-10 PAVEWAY II lézerirányítású bomba (1000 kg);
- 50 GBU-24 PAVEWAY III lézerirányítású bomba (1000 kg);
- egyebek: elektronikai zavaró berendezések, GPS, AIFF, célzó és felderítő berendezések, besugárzásjelző berendezések, pótüzemanyag-tartályok stb.;
- szolgáltatások: kiképzés, kiképző eszközök, logisztikai és műszaki támogatás, dokumentáció, szimulátor, helyszínfelmérés stb.[38]

A légierő esetében az újjáépítés sokkal nagyobb kihívást jelent, mint a páncélos erők területén. Ez elsősorban azzal függ össze, hogy a koalíciós erők jelenlétük során ezen a téren minden igényt ki tudtak szolgálni, illetve részben azzal is, hogy a háború előtti iraki hadsereg légiereje 2003 márciusát követően gyakorlatilag romokban hevert, és hiányzott az az emberállomány is, amelyre az újjáépítést alapozni lehetett. Az iraki légierő még ma is csak minimális kapacitásokkal rendelkezik.

Ez praktikusan azt jelenti, hogy például a teljes légi támogatási kapacitást néhány Cessna Grand Caravan 208B (amerikai megjelöléssel AC-208B) adja Hellfire rakétákkal felszerelve.[39] Légi elfogó kapacitása nincsen, és addig nem is lesz, amíg a fent említett megrendelést nem teljesíti az Egyesült Államok, továbbá amíg nem teljesülnek az infrastrukturális és személyi feltételek.[40] Az iraki légierő ugyanakkor rendelkezik korlátozott felderítő, illetve taktikai szállító képességekkel (az utóbbit C–130E és C–130J-k, illetve ukrán An–32-es szállítógépek adják).[41]

Iraki katonai beszerzések más országokból

Hiba lenne azt hinni, hogy az irakiak csak amerikai beszállítókra támaszkodnak a fegyveres erejük kiépítése során. Bár az iraki hadsereg sok szempontból amerikai felszereléseket és

[37] Jeremy D. Crisp: The Iraqi Army's 1st Mechanized Brigade; Iraqi Tankers Turn Trash IntoTreasure. DVIDS Hub, 08.16.2005. http://www.dvidshub.net/news/printable/2742

[38] Iraq – F-16 Aircraft. Defense Security Cooperation Agency NEWS RELEASE, September 15, 2010 http://www.dsca.mil/PressReleases/36-b/2010/iraq_10-23.pdf

[39] Bruce Rolfsen: Iraqis 'ready to go' on mission. *Airforce Times,* July 12, 2009 http://www.airforcetimes.com/news/2009/07/airforce_iraqi_pilots_071209w/

[40] Maj. Gen. Russell Handy, Commander, 9th Air and Space Expeditionary Task Force Iraq, and Director, Air Component Coordination Element-Iraq. DOD News Briefing, September 14, 2011 http://www.defense.gov/transcripts/transcript.aspx?transcriptid=4883

[41] Iraq Orders C-130Js. Defense Industry Daily, Jan 30, 2011. http://www.defenseindustrydaily.com/Iraq-Orders-C-130Js-05400/; Ukraine, Iraq in $2.5 Bn Weapons Deal. Defense Industry Daily, Nov 15, 2011 http://www.defenseindustrydaily.com/Ukraine-Iraq-in-25-Bn-Weapons-Deal-06016/

fegyvereket rendszeresített (ennek leglátványosabb példája a Kalasnyikov helyett az M16/M4 fegyvercsalád rendszeresítése[42]), de egyrészt nagy mennyiségű öröklött technológiát kell rendszerben tartania és modernizálnia, másrészt pedig rengeteg adományt kapott az újjáépítés során a szövetséges államoktól és a regionális partnerektől, amelyeknek a karbantartási, logisztikai stb. vonzatai nem ismertek. Emellett a belügyi erők nem „tették le" a szovjet mintájú felszereléseket, így ezek karbantartása, jövendőbeli lecserélése szintén jelentős anyagi ráfordításokat igényel majd. Érdekes módon az iraki beszerzésekben fontos szerepet játszik Kelet-Európa. Az irakiak például jelentős számú BTR–4-est rendeltek Ukrajnától,[43] Lengyelországból Dzik–3-as páncélozott járműveket vásároltak,[44] Szerbiával kézifegyverekre kötöttek szerződést.[45] A BTR–4-eseket azért is érdemes kiemelni, mert szakértők sokáig az amerikai gyártmányú Stryker család vagy a LAV–25 vásárlását valószínűsítették, de az irakiak a hírek szerint költséghatékonysági okokból a BTR–4 mellett döntöttek.

Természetesen a hagyományos nagy fegyverszállítók sem maradtak ki a sorból. 2007-ben például komoly feszültség keletkezett az amerikai és az iraki hatóságok között, amikor kiderült, hogy az iraki kormányzat 100 millió dollár értékben Kínától rendelt könnyűfegyvereket a rendfenntartó erők számára arra hivatkozva, hogy az Egyesült Államok nem tudta a kívánt mennyiséget időre leszállítani.[46]

Oroszország helyzete abból a szempontból különleges, hogy jóllehet rengeteg szovjet gyártmányú felszerelés van még mindig az iraki hadseregben, formálisan nincs kapcsolat a két ország között, s így az oroszországi beszerzések amerikai közvetítéssel történnek. Ennek egyik ismert példája, hogy az amerikai hadsereg egy amerikai védelmi cég közvetítésével Oroszországból rendelt Mi–17-es helikoptereket az iraki és az afganisztáni fegyveres erők számára.[47]

A kivonulás hatásai

A 2008. novemberi SOFA-megállapodás szerződéses keretek között tette lehetővé a külföldi erők jelenlétét. Ennek megfelelően tárgyalások indultak a két fél között, mivel az iraki fegyveres erők egyedül nem képesek ellátni Irak területének, légterének és vizeinek teljes védelmét. Bár az amerikai politikai vezetés több alkalommal optimistán nyilatkozott a tárgyalások menetéről,[48] valamint az iraki vezetés is bejelentette 2011. október 4-én, hogy szüksége van amerikai kiképzőkre 2011. december 31. után is,[49] nem sikerült megállapodniuk a kiképzők jogi státuszáról, mivel az iraki fél nem engedett az amerikai igényeknek. Barack Obama október 21-én bejelentette, hogy az amerikai erők ki fognak vonulni Irakból a korábbi megállapodásnak megfelelően.[50] Az amerikai kivonulás ugyanakkor több kérdést is felvet az iraki biztonsági helyzet alakulásával kapcsolatban.

Az amerikai hadsereg egységei például fontos szerepet játszottak a kurd–arab ellentétek kiegyensúlyozásában a vitatott területeken (például Kirkuk és környéke). Bár a kurd erőket névleg integrálták az iraki hadseregbe, a gyakorlatban ez nem orvosolja a korábbi ellentéteket, így fennáll az esélye, hogy az iraki fegyveres erők egyes egységei között ebben a régió-

[42] Iraq's Military Requesting $1.39B in Weapons, Vehicles, and Equipment. *Defense Industry Daily,* March 26, 2008 http://www.defenseindustrydaily.com/Iraqs-Military-Requesting-139B-in-Weapons-Vehicles-and-Equipment-04816/
[43] The first batch of BTR-4 APCs is shipped to Iraq, Kharkiv Morozov Machine Building Design Bureau, 20.04.2011. http://www.morozov.com.ua/eng/article/article.php?forumID=614
[44] Sgt. Kristin Kemplin: Iraqis Take Lead in Tactical Ops With Up-Armored Vehicles. American Forces Press Service. http://www.defense.gov/news/newsarticle.aspx?id=15494
[45] Solomon Moore: Secret Iraqi Deal Shows Problems in Arms Orders. *The New York Times,* April 13, 2008 http://www.nytimes.com/2008/04/13/world/middleeast/13arms.html?pagewanted=print
[46] IraqTurns to China for Small Arms. *Defense Industry Daily,* October 07, 2007 http://www.defenseindustrydaily.com/iraq-turns-to-china-for-small-arms-03943/
[47] Sharon Weinberger: Problems for U.S. Russian Helicopter Order. *Aviation Week,* June 1, 2009 http://www.aviationweek.com/aw/generic/story_generic.jsp?channel=dti&id=news/IRAQ060109.xml
[48] Kevin Baron: Panetta: Iraq has agreed to negotiate extended U.S. presence. Stars and Stripes, Augustus 19, 2011 http://www.stripes.com/news/panetta-iraq-has-agreed-to-negotiate-extended-u-s-presence-1.152633
[49] Qassim Abdul-Zahra – Rebecca Santana: Iraqis want U.S. trainers, without immunity. *The Associated Press, Army Times,* October 4, 2011. http://www.armytimes.com/news/2011/10/ap-iraq-wants-trainers-without-immunity-100411/
[50] Remarks by the President on Ending the War in Iraq. Office of the Press Secretary, October 21, 2011 http://www.whitehouse.gov/the-press-office/2011/10/21/remarks-president-ending-war-iraq

ban akár fegyveres összetűzésekre is sor kerüljön.[51] Az iraki erők jelenlegi fejlettsége nem teszi lehetővé a határok védelmét sem egy esetleges külső agresszió ellen. A probléma azonban a légtérvédelem terén a legnagyobb. Az iraki légierő egyelőre még sugárhajtású kiképzőgépekkel sem rendelkezik, a legoptimistább becslések szerint is legkorábban 2013-ban érkezhetnek meg azok az F–16-osok, amelyeket az iraki kormány nemrégiben rendelt.[52] Bár amerikai segítséggel jelentős beruházások történtek az iraki légierő infrastruktúrájának kiépítésére, Irak az amerikai kivonulást követő időszakban csak külföldi segítséggel lesz képes ellátni légterének teljes körű védelmét. Egyelőre hasonlóan elégtelen a szárazföldi erők felkészültsége is egy esetleges hagyományos konfliktusra.

Az amerikai kivonulás legközvetlenebbül a technikai területeken lesz érezhető az iraki biztonsági erők számára. Ilyen terület például a technikai hírszerzés és az információk megosztása. Ez az ország terrorizmusellenes műveleteiben rövid távon komolyabb fennakadásokat okozhat majd.[53] Emellett az iraki védelmi minisztérium kapacitásai a hírek szerint nem követték az erők létszámának és felszerelésbeli komplexitásának növekedését, amelynek jelen állapot szerinti fenntartása komoly nehézségekbe fog ütközni. Továbbá az amerikai kivonulás után az iraki hadseregnek a belbiztonsági szerepkört át kell majd adnia a belügyminisztérium erőinek, ami szintén komplex feladatnak ígérkezik.[54]

Az amerikai kivonulás üteme

A kivonulás az amerikai erők és az iraki kormányzat számára is sokrétű feladat. Az amerikai erők szempontjából a feladatok átruházása jelentett komoly kihívást. Az egyik legfontosabb megoldandó probléma ezen a téren az volt, hogy legyen egy olyan iraki kormányszervezet, amely képes az addig amerikaiak által ellátott feladatok átvételére. Ilyen például az iraki légi irányítási rendszer kiépítése és működtetése, amit 2011 októberétől már az irakiak végeznek.[55] Más feladatokat a hadsereg az amerikai nagykövetségnek adott át, így például az iraki rendőrség kiképzéséhez adott amerikai segítségnyújtást.[56]

Ugyancsak jelentős probléma volt az amerikai fegyveres erők számára a nagy mennyiségű hadianyag és felszerelés megfelelő helyre juttatása, illetve az általuk működtetett bázisok leszerelése vagy átadása az iraki biztonsági erőknek. Egy, az *Army Times* hasábjain megjelent cikk szerint 2010 szeptembere óta több mint 18 300 járművet és nagy mennyiségű egyéb felszerelést vontak ki Irakból. Emellett kb. 132 millió dollár értékű felszerelést adtak át az iraki hatóságoknak, több mint 64 tonnányi használhatatlannak ítélt felszerelést pedig hulladékként értékesítettek.[57] Egyes hírek szerint Izrael a felesleges hadianyagok egy részének megvásárlását tervezi.[58]

Az amerikai katonai kiadványok menetrendszerű kivonulásról beszélnek, amelynek eddigi állomásai többek között:

- az utolsó tengerészgyalogos egység 2011. október 14-én hagyta el Irakot;[59]
- az amerikai fegyveres erők szórakoztató rádiószolgálata szeptember 23-án fejezte be,[60] a postaszolgálat novemberben 17-én hagyta abba a működését;[61]

[51] Lásd bővebben: Iraq and the Kurds: Confronting Withdrawal Fears. *International Crisis Group (ICG) Middle East Report* N°103 – 28 March 2011.
[52] Maj. Gen. Russell Handy, Commander, 9th Air and Space Expeditionary Task Force Iraq, and Director, Air Component Coordination Element-Iraq. *DOD News Briefing,* September 14, 2011
http://www.defense.gov/transcripts/transcript.aspx?transcriptid=4883
[53] Loose Ends: Iraq's Security Forces between U.S. Drawdown and Withdrawal. *International Crisis Group (ICG) Middle East* Report N°99 – 26 October 2010
[54] Uo.
[55] U.S. Transfers Control of Baghdad Airspace Sector; Iraq Now Responsible for All Domestic Airspace. Embassy of the United StatesBaghdad, Iraq, October 13, 2011. http://iraq.usembassy.gov/airspacepr.html
[56] Ed O'Keefe: State Department's police training program in Iraq lack splanning, report says. *The Washington Post,* October 24, 2011.
[57] Michelle Tan: Military on track to pull GIs, gear from Iraq. *Army Times,* October 29, 2011
http://www.armytimes.com/news/2011/10/army-iraq-military-on-track-to-pull-troops-gear-102911w/
[58] Yaakov Katz: IDF looks to buy US equipment after withdrawal from Iraq. *Jerusalem Post,* 08/12/2011
http://www.jpost.com/Defense/Article.aspx?id=233531
[59] Last Marines leave Iraq in support of Operation New Dawn
http://www.marines.mil/unit/marforcent/Pages/LastMarinesleaveIraqinsupportofOperationNewDawn.aspx

- az iraki tartományi újjáépítési csoportok (PRT) vezetését a külügyminisztérium vette át, a hozzájuk tartozó utolsó katonai elemeket októberre vonták ki, s az iraki rendőrség kiképzését is a külügyminisztérium vette át;[62]
- október 20-án a negyedik gyalogos hadosztály parancsnoksága (ez Irak északi részén folytatott katonai tevékenységért volt felelős) hivatalosan is elhagyta Irakot;[63]
- a XVIII. ejtőernyős hadtest, amely 2011 februárja óta az Irakban állomásozó amerikai erők parancsnokságának fontos elemét alkotta, novemberben szintén megkezdte a hazatelepülést.[64]

A további menetrend nem ismert, mivel egyes csoportok a meghirdetett átadási ceremóniák idejének ismeretét támadások szervezésére használták fel.

A jövendő együttműködés lehetőségei Irak és az USA között

Jelenleg a két ország a hagyományos katonai kapcsolatokról dolgoz ki megállapodást, aminek feltételezhetően része lesz a közös hadgyakorlatok szervezése. A gyakorlati együttműködést a két ország között a jelenleg formálódó *Biztonsági Együttműködési Iroda (Office of Security Cooperation – OSC-I)* fogja ellátni, amely a nagykövetség részeként fog működni, civil kormányzati, katonai és alvállalkozói állományra épülve. A SIGIR-jelentés szerint: „az OSC-I a bagdadi amerikai nagykövetséggel, az iraki kormánnyal és a Központi Parancsnoksággal (*Central Command – CENTCOM*, a régióban tevékenykedő amerikai csapatok felügyeletéért felelős parancsnokság) összhangban fogja végrehajtani a biztonsági együttműködési tevékenységeket azzal a céllal, hogy Irak hosszú távon stabil és önálló amerikai szövetségessé váljon”.[65] Ebben a minőségében az iroda feladata lesz a különböző fegyvereladásokkal kapcsolatos teendők ellátása is.

Az irodának azonban sokkal kisebbek lesznek a lehetőségei, mint az amerikai hadseregnek. Az OSC-I a külügyminisztérium alá fog tartozni, a nagykövetség keretein belül fog működni, ami jóval kisebb költségvetést, állományt és beágyazott képességeket fog jelenteni. Az OSC-I dolgozóinak számolniuk kell majd azzal is, hogy

- az irodának a sebesültek/sérült járművek kimenekítésére nem lesz saját kapacitása;
- a biztonságért katonai magánvállalatok fognak felelni, feltételezhetően a korábbihoz képest jóval szerényebb kapacitással;
- nem lesznek olyan konvojbiztosítási, hírszerzési/veszélyfelmérési és taktikai reagáló képességei, utak robbanószerkezetektől való megtisztítását biztosító képességei, mint az amerikai hadseregnek.[66]

Ezeket a képességeket a nagykövetség ideális esetben is csak nagyon korlátozottan tudja majd megoldani, ami az iraki jelenlét „hatókörét” valószínűleg nagymértékben csökkenteni fogja. Az OSC-I a tervek szerint hat helyen lesz jelen (Bagdad, Besmaya, Kirkuk, Taji, Tikrit és Umm Qasr), további négyen a nagykövetséggel fog osztozni.[67]

---

[60] AFN - Iraq celebrates final broadcast. http://www.dvidshub.net/news/77492/afn-iraq-celebrates-final-broadcast#.Tq8hLnLam9s

[61] Dateset for military post office closures in Iraq. http://www.stripes.com/news/date-set-for-military-post-office-closures-in-iraq-1.158957

[62] Military support element closes-out mission in Basra. Defense Video and and Imagery Distribution System, 10.17.2011. http://www.dvidshub.net/news/78601/military-support-element-closes-out-mission-basra#.Tq85DHLam9s

[63] 4th Infantry Division completes historic Iraq mission, furls Ivy colors. http://www.usf-iraq.com/news/headlines/fourth-infantry-division-completes-historic-iraq-mission-furls-ivy-colors feladatairól lásd Karen Parrish: Improved Iraq Enjoys Liberty, U.S. Commander Says. *American Forces Press Service,* September 29, 2011. http://www.defense.gov/news/newsarticle.aspx?id=65485

[64] Jessica Kuhn: Families reunite as XVIII Airborne Corps redeploys from Iraq. The Official Homepage of the United StatesArmy, November 4, 2011. http://www.army.mil/article/68754/Families_reunite_as_XVIII_Airborne_Corps_redeploys_from_Iraq/

[65] Quarterly Report and Semiannual Report to the United States Congress. Special Inspector General for Iraq Reconstruction, July 30, 2011, 41-42. o. http://www.sigir.mil/files/quarterlyreports/July2011/Report_-_July_2011.pdf#view=fit

[66] S. Prt. 112-3: Iraq: The Transition from a Military Mission to a Civilian-Led Effort (Committee Print - Majority) http://foreign.senate.gov/reports/download/?id=c4abbb7e-ffd6-4162-bb55-878ec62fe445

[67] Quarterly Report and Semiannual Report to the United StatesCongress. SpecialInspector General for Iraq Reconstruction, July 30, 2011, 42. o.

Az amerikai felszerelések beszerzése és rendszerbe állítása miatt a két ország együttműködésére még hosszú ideig szükség lesz.

A kiképzés terén az amerikaiak távozásával keletkező űrt vagy amerikai segítséggel, vagy más partner támogatásával kell majd Iraknak megoldania. Elképzelhető katonai magánvállalatok bevonása a képzésbe, azonban ezekkel kapcsolatban az évek során sok negatív tapasztalat halmozódott fel, ezért egy tisztán vállalkozókra alapozó program valószínűtlen. Részmegoldásként azonban elképzelhető, hiszen egyes magáncégek sikeresen tevékenykednek Irakban. Kézenfekvő partnert jelentene Jordánia, mivel korábban aktív szerepet vállalt az iraki rendőrség és hadsereg felkészítésében, így valószínűleg egy államközi együttműködéstől sem fog elzárkózni. A közvetlen szomszédságból még Törökország jöhetne szóba mint szoros amerikai szövetséges és az amerikai fegyverrendszerek terén jelentős tapasztalattal rendelkező ország, azonban a *Kurd Munkáspárt (PKK)* tevékenysége miatt nehézségeik adódhatnak, ami korlátozza az együttműködési lehetőségeket.

A jövendőbeli együttműködést illetően nem szabad arról sem megfeledkezni, hogy az amerikai és az iraki tiszti, altiszti (és hajózó) állomány között sok esetben szoros személyes kapcsolatok alakultak ki, ami alapja lehet a szoros képzési együttműködésnek, továbbképzésnek stb.

Zárszó

Bár Irak az Egyesült Államok hathatós segítségével jelentős lépéseket tett a teljes szuverenitás felé (amivel formálisan 2004 óta rendelkezik),[68] továbbra is jelentős külső segítségre szorul majd fegyveres erejének kiképzése és felfegyverzése terén. A probléma gyökere részben a 2008-as megállapodásokban keresendő: az USA hosszabb átmenettel számolt az iraki fegyveres erők felkészítésében, emiatt a 2011. december 31-ei kivonulási dátum erőltetett felszerelési és kiképzési ütemet követelt meg, így egyes területeken a minimális célokat sem tudta teljesíteni. Iraki részről a megállapodás a biztonsági érdekek helyett a politikai érdekeket helyezte előtérbe, aminek következtében az iraki biztonsági erők nem állnak készen azokra a feladatokra, amelyeket minden önálló állam fegyveres erőinek el kell látniuk.

Emellett azoknak az iraki belső problémáknak az okai sem szűntek meg (az olajbevételek elosztásának kérdése, a föderalizmus jellegének meghatározása stb.), amelyek a jövőben újbóli erőszakos cselekmények alapjául szolgálhatnak. Azt is látnunk kell, hogy az erőszak célja Irakban alapvetően megváltozott. Míg korábban a megszállók kiűzése egyesítette a különböző csoportokat, addig 2011. december 31. után erről már nem lehet beszélni. Eddig az amerikaiak jelentették azt a potens erőt, amely hajlandó volt maximális erővel fellépni a fegyveres csoportok ellen, ha a helyzet ezt követelte, és rendelkezett ehhez a megfelelő felszereléssel, kiképzett és fegyelmezett katonákkal. Az ország jövőjének és stabilitásának alakulását ugyanakkor 2011 decemberét követően az iraki társadalom belső töredezettsége, ellentétei, a biztonsági erők helyzete és a politikai csoportok ellentétei határozzák majd meg. Az iraki al-Káida, az iráni támogatással rendelkező „különleges csoportok", a bűnözői és terrorista csoportok tevékenysége 2008-tól alaposan visszaesett, bár nem szűnt meg teljesen. Figyelmeztető jel azonban, hogy 2011-ben ismét több látványos terrorista támadásra került sor, ami előrevetítheti az amerikaiak távozása utáni helyzetet.

Az iraki belpolitika alakulása és az Egyesült Államokkal való együttműködés szempontjából nem elhanyagolható Iraknak a szomszédokkal való jövőbeli viszonya sem. Mahmúd Ahmedinezsád iráni elnök például egy tévéinterjúban hangsúlyozta a két ország jó kapcsolatát, és elképzelhetőnek tartotta az iráni fegyveres erők részvételét az iraki hadsereg kiképzésében.[69] Erre válaszul Hillary Clinton amerikai külügyminiszter figyelmeztette Iránt, hogy a katonai kivonulást ne tekintsék a gyengeség jelének.[70]

[68] US hands back power in Iraq. *BBC World News,* 28 June, 2004. http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/3845517.stm
[69] Interview with Iranian President Mahmoud Ahmadinejad, Fareed Zakaria GPS, October 23, 2011 http://transcripts.cnn.com/TRANSCRIPTS/1110/23/fzgps.01.html
[70] Interview With Secretary Clinton; Interview With Vice President Biden; Interview With Senate Minority Leader Mitch McConnell, State of the Union with Candy Crowley, October 23, 2011. http://transcripts.cnn.com/TRANSCRIPTS/1110/23/sotu.01.html

Az Egyesült Államok szempontjából egy hosszú távú stratégiai együttműködés Irakkal katonai és nem katonai téren egyaránt jelentős előnyökkel járhat, hiszen Irak stratégiai fontosságú régió szívében található (Irán közvetlen szomszédságában). Ahogyan az amerikai külügyminisztérium honlapja fogalmaz: *„Az Egyesült Államoknak fontos nemzeti érdekei vannak a szélesebb közel-keleti térségben. Ebbe beletartozik az egységes és biztonságos Irak, ezen belül demokratikus berendezkedésének fejlődése és visszailleszkedése a régióba. Az Irakkal kapcsolatos amerikai nemzeti érdekek: regionális non-proliferáció, terrorizmusellenes együttműködés, energiához való hozzáférés és a régió integrációja a globális piacba."*[71]

Az együttműködésnek azonban – mint jeleztük – még sok kérdőjele van, s ennek az iraki belpolitika alakulása fontos része. Éppen ezért, míg rövid távon a fentieknek megfelelően körvonalazódik az együttműködés, hosszú távra szóló előrejelzést egyelőre nagyon nehéz készíteni.

[71] James F. Jeffrey: Iraq: The Challenging Transition to a Civilian Mission, (Remarks) Senate Foreign Relations Committee, February 1, 2011. http://www.state.gov/p/nea/rls/rm/155827.htm